

стенции и субъективно-личностной активности, потребности достижений и самостановлении человека как целостной многомерной действительности.

Ключевые слова: иерархия жизненных ценностей, ноетическое – психическое – физическое измерение личности, аутодистанция, интенциональность.

O. M. Martsyniak-Dorosh

NOOLOGICAL AND THEORETICAL APPROACH AS A PERSONAL POTENTIAL IN THE FORMATION OF STUDENT YOUTH'S LIFE VALUES

This article deals with some interesting theories of human value hierarchy as well as discloses and analyses the factors that influence on formation of modern students' life values. The conclusions of this research point to the fact that higher concentration of the goals and satisfaction of psychical needs is able to relieve psychological stress (internal conflicts) of students. Different beliefs influence on the way of value and emotional development that form the world view of a young person. Practically conservative approach of students helps them in adaptation to modern conditions of social and economic development, but sometimes does not allow to concentrate on the development of their own existence and subjective and personal activity, on the need for achievements and self-becoming of a person as a holistic multidimensional reality. Higher emotional sensitivity allows girls concentrating more on the psychological values such as family, love and education leading to better adaptation to the conditions of crisis. Boys showed a higher tendency to develop noethic values, commitment and dignity, responsibility which qualitatively distinguish them from the girls. These features can be explained by common social norms. We need to create more opportunities to meet the needs of noethic and psychological development in order to improve supreme life values of today's youth. For this purpose we use training, group therapy, coaching, experience exchange with foreign universities and more. Public stabilization would help to pass the attention off from everyday problems (e. g. where to find housing and work) to promoting healthy physical and mental lifestyle and to assure appropriate professional assistance and consultation to reduce psychological difficulties. All these measures, we believe, will help today's young people to think about the purpose of their own existence and focus on holistic and multidimensional development of their needs for full self-realization of each person.

Keywords: life value hierarchy, noethic-mental-physical dimension of a personality, autodistance, intentionality.

Подано до редакції 11.07.14

УДК: 159.9 : 796 : 616.8

I. B. Matієшин

ПЕРФЕКЦІОНІЗМ ТА ТЕНДЕНЦІЇ НЕВРОТИЗАЦІЇ СПОРТСМЕНІВ

У статті подано теоретико-емпіричний огляд проблеми прояву перфекціонізму у професійній діяльності спортсменів. Теоретико-методологічний аналіз торкається обґрунтування ознак перфекціонізму у спортивній діяльності та конкретизації негативних варіантів перфекціоністських тенденцій в поведінці спортсменів. Емпіричне дослідження присвячене констатації невротичних характеристик спортсменів-перфекціоністів й узагальненню їх емоційно-поведінкових особливостей та розробці методичних рекомендацій щодо психокорекційного супроводу невротичних тенденцій перфекціоністських проявів поведінки спортсменів.

Ключові слова: перфекціонізм, невротизація, невротична особистість, спортсмен, спортивна діяльність.

Постановка проблеми. Проблема взаємозв'язку професійного здоров'я та прояву невротичних порушень особистості в умовах розвитку сучасного нестабільного суспільства досить актуальна як для психології, так й для інших суміжних з нею наук, які торкаються питань невротології. Провівши аналіз проблеми в психолого-медичній літературі (Ю. Александровський, Б. Карвасарський, В. Менделевич, В. Мясіщев, З. Фрейд, К. Хорні, К. Юнг тощо), помічаємо певний дефіцит теоретико-емпіричного матеріалу з даної проблематики. В межах професійної психології аспекти вивчення перфекціоністських особливостей поведінки професіонала набувають останнім часом усе більшої ваги, і особливо це стосується професійної діяльності спортсменів, результативна якість якої зумовлена саме такими чітко організованими і регламентованими вимогами діяльності, що кваліфікуються як перфекціоністські і розглядаються крізь такий психологічний феномен,

як спортивний перфекціонізм.

Однак, саме завдячуючи спортивному перфекціонізму, особистість потрапляє у невротичну залежність щодо високоякісного виконання дій у професійній діяльності, що може призвести до значних витрат фізичних та психічних ресурсів спортсмена і як результат – наблизити до виникнення психопатогенних утворень. Тому, саме вивчення взаємозв'язку перфекціонізму та невротичних тенденцій поведінки спортсмена є вкрай актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові платформи, в яких розглядається проблема невротизації особистості, класично мають три основи: психологічну, біологічну (нейрофізіологічну), соціальну. Представники кожної, вивчаючи невроз, використовують свої методи. Внаслідок несумісності підходів можна виділити різноманітні погляди на етіопатогенез невротичних розладів не тільки між медиками і психологами, але й між

неврологами, терапевтами, нейрофізіологами і психіатрами. Якщо медики-клініцисти у своїх поглядах традиційно дотримуються домінуючої ролі матеріального субстрату захворювання, без якого, на їх думку, принципово неможливий розвиток неврозу (М. Айрапетянц, Ю. Губачев, Б. Іовлев, І. Родштадт та ін.), то психологи, вказують на особливу значущість психологічних параметрів особистості, особливо таких, як установка, самосвідомість, система ставлень особистості (Б. Карвасарский, В. Мясіщев, В. Ташликов, Д. Узнадзе та ін.). Слід зазначити, що останнім часом багато психологів дотримуються думки, що неврози – не нозологічна одиниця, а суть прояву моральних хвороб особистості і суспільства (В. Менделевич, А. Маслоу, К. Роджерс).

Мета даного дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні невротичних ознак перфекціонізму та специфіки емоційної сфери спортсмена для визначення показників, які мають діагностичну значущість та можуть використовуватися у психопрофілактичній роботі.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Останнім часом феномен перфекціонізму знаходиться у центрі уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників. Ними показано, що перфекціонізм є потужним фактором-предиктором депресивних, тривожних та соматичних розладів, розладів травної поведінки, різноманітних видів залежностей, а також низки особистісних розладів (пограничного, нарцисичного, істеричного, залежнісного тощо), лікування яких зумовлено специфічно тяжкою економічною ситуацією у сучасному суспільстві. З'ясовано, що люди з високим рівнем перфекціонізму не задоволені своїм життям, вони бояться неуспіху та демонструють уникаючу поведінку, що загалом суттєво знижує рівень їх внутрішньої- та міжособистісної адаптації. Так, феномен перфекціонізму позитивно асоціюється з тривогою, самокритикою та емоційним вигорянням.

Що стосується розгляду невротичних ознак спортивного перфекціонізму, то сучасний спорт передбачає постійне удосконалення майстерності та прагнення до високого рівня досягнень у чітко регламентованих умовах жорсткої конкуренції. Спорт ставить високі вимоги до виконавчої майстерності у напружених умовах змагань та диктує необхідність прояву високого рівня розвитку волевих якостей тренувальної діяльності, що супроводжується значними витратами фізичних та психічних ресурсів спортсмена.

Передусім спрямованість спорту на досягнення високих результатів передбачає необхідність попередження фізичних та психічних перенавантажень. Класичне розуміння перфекціонізму визначається як прагнення до досконалості та неперевершеності, яке містить завищені стандарти виконання дій у поєднанні з тенденцією до надмірно критичним оцінкам своєї поведінки, здатність слідувати завищеним стандартам діяльності та висувати до власної особистості надмірно високі вимоги. Перфекціонізм як багатовимірне явище, включає три компоненти: *перфекціонізм, орієнтований на себе* (схильність ставити високі вимоги до себе); *перфекціонізм, орієнтований на інших* (пред'явлення високих вимог до оточуючих); *соціально зумовлений перфекціонізм* (людина оцінює вимоги, які ставляться до неї оточуючими як завищені, яким важко відповідати, щоб заслужити схвалення).

У зв'язку з тим, що перфекціонізм є багатовимірним

явищем, його різноманітні форми можуть як стимулювати діяльність, спрямовану на досягнення, так й надавати негативний вплив, викликаючи емоційну перенапругу. При цьому перфекціонізм, орієнтований на себе, є конструктивним, а соціально зумовлений перфекціонізм надає негативного впливу на діяльність. Також слід потрібно враховувати готовність спортсменів до конструктивного реагування на перфекціоністські вимоги, яка зумовлена не тільки віковими і кваліфікаційними характеристиками спортсмена, але й рівнем сформованості його особистісної зрілості. Додамо, що перфекціонізм розглядається у взаємозв'язку із такими особистісними властивостями спортсменів, як самооцінка, мотивація до успіху і уникавання невдач, змагальна тривожність і цілепокладання, де визначальним фактором перфекціонізму є зовнішні вимоги, як-от вимоги тренерів, батьків, ситуації оцінювання на змаганнях. Конструктивні прояви перфекціонізму спортсменів співвідносяться із позитивним ставленням до діяльності, впевненістю в ситуаціях конкуренції і змагань, орієнтацією на успіх. Неконструктивність перфекціонізму пов'язана із підвищенням напруженості спортсменів, збільшенням тривожності, зниженням впевненості в собі та схильності до емоційного вигоряння.

Теоретичний аналіз емоційності невротичної особистості в медико-психологічній літературі показав, що життя сучасної людини характеризується зростанням інтенсивності і частоти емоційних навантажень, що відображається у прояві невротичних реакцій, які негативно впливають на фізичне і психічне здоров'я людини. Емоційна сфера людини регулює емоційні оцінки відображення дійсності, що в свою чергу, визначає їх основну функцію модифікації енергетичних ресурсів організму. Одним з варіантів порушення психоенергетичної рівноваги організму є невроз, що проявляється як у порушенні компенсаторних механізмів вищої нервової діяльності так й психологічній дезадаптації особистості.

Емпіричне вивчення проявів перфекціонізму в структурі поведінки невротичної поведінки включає складання відповідної діагностичної програми, розрахованої на вибірку студентів спортивних спеціальностей (n=87). Дослідницька робота проводилася на базі Інституту фізичної культури та здоров'я Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки та факультету фізичної культури Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Під час формування вибіркової сукупності було дотримано усіх вимог до її змістовності та еквівалентності. Виконання вимог критерію змістовності вибірки досягалося шляхом підбору вибірки, що відповідала предмету дослідження та висунутим дослідницьким гіпотезам. Слідування критерію еквівалентності виражалося у нормальному розподілі емпіричних даних, отриманих з усієї вибірки.

Для визначення емоційних особливостей прояву невротичних розладів (депресія, астенія, порушення поведінки, вегетативні розлади, порушення сну, тривожність) було запропоновано виконання серії діагностичних методик: клінічний опитувальник для виявлення і оцінки невротичних станів К. Яхіна і Д. Менделевича, методика оцінки психічної активації, інтересу, емоційного тону, напруженості і комфортності Н. Курганського і Т. Немчина і методика «Рельєф психічного стану». Особливості прояву перфекціонізму дослі-

джувалися за допомогою шкали перфекціоністської самопрезентації.

Фіксація діагностичних показників за підібраними методиками дала змогу провести інтерпретаційний аналіз стосовно перфекціоністських проявів у невротичних студентів.

За допомогою шкали перфекціоністської самопрезентації було виділено 2 групи, в яких вираженими виявилися такі перфекціоністські тенденції: група 1 – студенти-спортсмени із вираженими показниками перфекціоністського самосхвалення (56,3%) та група 2 – студенти-спортсмени із вираженими показниками неможливості вербалізації своїх проблем оточуючим (53,6%). Студенти із вираженою необхідністю уникати проявів недосконалої склали лише 8,1% від усієї вибірки, і тому у подальшій інтерпретації результатів вони не були включені в аналіз.

Для того, аби більш досконало розкрити суть поставленого питання, було проведено опитування за допомогою клінічного опитувальника для виявлення і оцінки невротичних станів К. К. Яхіна і Д. М. Менделевича. Так, з отриманих результатів критичну точку прояву в групі 1 отримала шкала тривоги, хоча й шкали невротичної депресії, астенії, істеричного типу реагування, obsесивно-фобічних та вегетативних порушень отримали показники менше +1,28. Зрозуміло, що у групі 2, де яскраво вираженою є перфекціоністська тенденція приховування своїх проблем, актуалізуються такі особливості поведінки, як втрата колишньої енергійності, відчуття пригніченості, відсутність сексуального потягу і бажання отримувати від життя радість і задоволення, бажання побути на самоті, відчуття звинувачення самого себе (шкала невротичної депресії); відчуття підвищеної втомлюваності, неуважності; наявність нав'язливих спогадів, страх захворіти, страх забути щось зробити, нав'язливі сумніви щодо правильності вчинків та рішень (шкала obsесивно-фобічних порушень).

Продовженням діагностичної роботи виступило проведення методики оцінки психічної активації, інтересу, емоційного тону, напруженості і комфортності. Підрахунок t-критерію Ст'юдента для незалежних вибірок дав змогу відмітити факт наявності значущих відмінностей у показниках психічної активації, інтересу, емоційного тону, напруженості і комфортності в двох досліджуваних групах ($0,01 \leq p \leq 0,05$).

За допомогою методики "Рельєф психічного стану" відмічено відмінності у прояві психічних процесів: найбільшого прояву в групі 1 отримали такі психічні процеси як-от: відчуття (загострення чутливості до зовнішніх впливів); увага (легкість утворення нових асоціацій, фантазування, надумування). Залишилися дещо незрозумілими високі показники за шкалами волі (як характеристика підвищеної впевненості в собі та віра в успіх) та уваги (як вміння зосереджуватися на будь-якій справі). Хоча на нашу думку, це може носити ситуативний характер, пов'язаний із станом випробування студентів на час заповнення анкети, або їх ситуатив-

ним прагненням сподобатися експериментатору ($0,001 \leq p \leq 0,05$).

"Рельєф" емоційних переживань показав, що в досліджуваній групі 1 на відміну від групи 2 суттєво відрізняються такі показники емоційних переживань, як: нудьга та смуток (у них вони вищі за градацією оцінювання); вони більш пасивні, а відповідно й сонливі; за інтенціональністю переживань їм властиве зниження тону, що відповідно позначається на підвищенні напруги; також у емоційних переживаннях вони більш сковані та замкнуті ($0,001 \leq p \leq 0,05$). Панорама "рельєфу" поведінкових особливостей дає змогу відмітити факт наявності значущих відмінностей у зафіксованих показниках: студенти групи 1 є більш імпульсивними, неконтрольованими, неадекватними, напруженими та невпевненими. Такі характеристики визначають поведінкову невідповідність цих спортсменів, адже їм важко бути в середовищі серед інших людей, контакти з іншими людьми швидко втомлюють, до того ж при спілкуванні з ними у них часто виникає думка, що вони до них байдужі, і саме по собі спілкування стає нецікавим. Як варіант поведінкової невпевненості є постійне звинувачення себе у різноманітних неприємностях, навіть часто надуманих ($0,001 \leq p \leq 0,05$).

Проведений емпірико-діагностичний сеанс ще раз дає змогу отримати переконливі результати щодо виявлення перфекціоністської межі психотравмуючих невротичних переживань особистості та конкретизації визначення емоційних показників невротичних розладів в студентів-спортсменів. За допомогою кореляційного аналізу нами було визначено взаємозв'язок емоційних показників невротичної поведінки студентів. Так, зокрема відмічено позитивний зв'язок між показниками психічної активації та чіткістю сприйняття ($r=0,40$ при $p \leq 0,05$), температурними відчуттями ($r=0,40$ при $p \leq 0,05$); інтересу та особливостями уявлення ($r=0,40$ при $p \leq 0,05$); негативний зв'язок між показниками емоційного тону та істеричного реагування ($r=-0,45$ при $p \leq 0,05$) та переживаннями печалі ($r=-0,42$ при $p \leq 0,05$), та позитивний зв'язок між показниками емоційного тону та особливостями відчуття ($r=0,47$ при $p \leq 0,05$), переживання смутку ($r=0,42$ при $p \leq 0,05$) і пасивності ($r=0,49$ при $p \leq 0,05$).

Загальна напруженість не визначена послідовністю ($r = -0,41$ при $p \leq 0,05$), а більш тяжіє до замкнутого способу поведінки ($r=0,45$ при $p \leq 0,05$); тривога супроводжується астеничними реакціями ($r=0,39$ при $p \leq 0,05$) та важкістю емоційних переживань ($r=0,53$ при $p \leq 0,01$); наявна невротична депресія зумовлена вегетативними порушеннями ($r=0,43$ при $p \leq 0,05$); погіршення загального світосприйняття у відчуттях пов'язане із особливостями уявлень ($r=0,44$ при $p \leq 0,05$) та фізіологічними особливостями потовиділення ($r = 0,42$ при $p \leq 0,05$) та шкірними змінами ($r=0,44$ при $p \leq 0,05$); чіткість сприйняття пов'язана із погіршення мови ($r=0,39$ при $p \leq 0,05$), зниженням координації рухів ($r=0,49$ при $p \leq 0,01$); погіршення мнемічних процесів пов'язане із поведінковою активністю ($r=0,61$ при $p \leq 0,001$) та непослідовні-

стю ($r=0,43$ при $p \leq 0,05$), неадекватність ($r=0,42$ при $p \leq 0,05$); невміння щось вигадати в уяві пов'язане із погіршенням рухової активності ($r=0,46$ при $p \leq 0,05$); мовні порушення зумовлені особливостями координації рухів ($r=0,94$ при $p \leq 0,001$), що в свою чергу пов'язані із поведінковою невпевненістю ($r=0,43$ при $p \leq 0,05$) та поведінковою імпульсивністю ($r=0,48$ при $p \leq 0,05$); загальний фон емоцій пов'язаний із вольовими дисфункціями ($r=0,46$ при $p \leq 0,05$), які у свою чергу знаходяться в залежності від рухової активності ($r=0,46$ при $p \leq 0,05$), вегетативними порушеннями серцево-судинної системи ($r=0,46$ при $p \leq 0,05$); невміння зосереджувати свою увагу пов'язане із поведінковою необдуманістю ($r=0,42$ при $p \leq 0,05$); виражений понижений м'язовий тонус знаходить своє вираження у поведінковій непослідовності ($r=0,61$ при $p \leq 0,001$), імпульсивності ($r=0,43$ при $p \leq 0,05$), неадекватності ($r=0,42$ при $p \leq 0,05$).

Найінформативнішою виявилася кореляційна плеяда, яка утворена показниками емоційних переживань людини та її поведінкових особливостей. Зокрема, зафіксовано такі позитивні кореляційні зв'язки між показниками нудьги та смутку ($r=0,60$ при $p \leq 0,001$), сонливості ($r=0,50$ при $p \leq 0,01$), яка у свою чергу корелює із поведінковою пасивністю ($r=0,48$ при $p \leq 0,05$); загальною в'ялістю ($r=0,55$ при $p \leq 0,01$), що в цілому відображається на емоційній напруженості людини ($r=0,40$ при $p \leq 0,05$); при цьому інтенціональність переживань більш тяжіє до важкості ($r=0,40$ при $p \leq 0,05$) та скованості ($r=-0,50$ при $p \leq 0,01$)

ЛІТЕРАТУРА

1. Айрапетянц М. Г. Неврозы в эксперименте и в клинике / М. Г. Айрапетянц, А. М. Вейн. – М.: Наука, 1982. – 512 с.
2. Александровский Ю. А. Состояния психической дезадаптации и их компенсация / Ю. А. Александровский. – М.: Наука, 1976. – 272 с.
3. Бойко В. В. Энергия эмоций в общении: взгляд на себя и других / В. В. Бойко. – М.: Филинь, 1996. – 472 с.
4. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика / А. Ф. Бондаренко. – К.: Укртехпресс, 1997. – 216 с.
5. Клиническая психология / [под ред. М. Перре, У. Бауманна]. – СПб., 2003. – 232 с.
6. Менделевич В. Д. О некоторых психологических механизмах неврогенеза / В. Д. Менделевич //

REFERENCES

1. Ayrapetyants, M. G., & Veyn, A. M. (1982). *Nevrozy v eksperimente i v klinike [Neuroses in experiment and clinic]*. Moscow: Nauka [in Russian].
2. Aleksandrovskiy, Ju. A. (1976). *Sostoyaniya psikhicheskoy dezadaptatsii i ikh kompensatsiya [States of mental disadaptation and their compensation]*. Moscow: Nauka [in Russian].
3. Boyko, V. V. (1996). *Energiya emotsiy v obshchenii: vzglyad na sebya i drugih [Energy of emotions in communication: a look at yourself and others]*. Moscow: Filin [in Russian].
4. Bondarenko, A. F. (1997). *Psikhologicheskaya*

переживання емоційних станів, що може призводити час від часу до необдуманих поведінкових вчинків ($r=0,42$ при $p \leq 0,05$).

Висновки й перспективи подальших досліджень. Проведена діагностика дає підстави стверджувати, що молоді люди долають великі труднощі на шляху свого професійного становлення. У нашому випадку ознаки спортивного перфекціонізму супроводжуються прихованими переживаннями тривоги, недовіри і страху та невміння налагоджувати стосунки з іншими людьми. У цьому випадку для прискорення процесу позитивних змін емоційної сфери особистості варто застосовувати такі прийоми психопрофілактичної роботи із спортсменами, як: реконструкція й формування змістовного компонента самототожності; тренування впевненості в собі та формування емоційно-ціннісного самоприйняття, активізація й формування вмінь самопроєкції та аналізу складної ситуації. Адже перфекціоністські утворення найбільш тісно пов'язані з цілями життя і діяльності, ціннісними орієнтаціями та виконують функції саморегуляції, пізнання і відношення людини до самої себе, а потреба у самопізнанні визначається необхідністю більш точно й адекватно виконувати діяльність в оточуючому середовищі, будувати взаємодію з іншими людьми.

Для подальшого вивчення проблеми вважаємо перспективними дослідження перфекціоністських проявів особистості в контексті верифікації особистісних та індивідуально-типологічних чинників.

Психологический журнал. – 1990. – Т. 11. – № 6. – С. 113-117.

7. Свядощ А. М. Неврозы и их лечение / А. М. Свядощ. – М.: Медицина, 1971. – 356 с.
8. Фрейд З. Психология бессознательного: Сборник произведений / З. Фрейд / [сост. М. Г. Ярошевский]. – М.: Просвещение, 1989. – 448 с.
9. Психология профессионального здоровья: [уч. пособие] / под ред. Г.С. Никифорова. – СПб.: Речь, 2006. – 480 с.
10. Цымбалюк Ж.А. Влияние свойств нервной системы на спортивную деятельность / Ж.А. Цымбалюк // Физическое воспитание студентов творческих специальностей / [под общ. ред. С.С. Ермакова] – Харьков : ХХПИ, 1997. – №4. – С. 4-6.

pomoshch: teoriya i praktika [Psychological help: Theory and Practice]. Kyiv: Ukrtekhpress [in Russian].

5. Perre, M., & Baumann, U. (Eds.). (2003). *Klinicheskaya psikhologiya [Clinical Psychology]*. St. Petersburg [in Russian].
6. Mendeleevich, V. D. (1990). *O nekotorykh psikhologicheskikh mekhanizмах nevrogenеза [Some psychological mechanisms of neurogenesis]*. Psikhologicheskij zhurnal – Psychological Journal, 6, 113-117 [in Russian].
7. Svyadoshch, A. M. (1971). *Nevrozy i ikh lechenie [Neuroses and their treatment]*. Moscow: Meditsina [in

Russian].

8. Freyd, Z. (1989). *Psikhologiya bessoznatelnogo* [*Psychology of the Unconscious*]. Moscow: Prosveshchenie [in Russian].

9. Nikiforov, G. S. (Eds.). (2006). *Psikhologiya professionalnogo zdorovya* [*Occupational Health Psychology*]. St. Petersburg: Rech [in Russian].

10. Tsymbalyuk, Zh. A. (1997). Vliyanie svoystv nervnoy sistemy na sportivnuyu deyatelnost [Influence of the nervous system properties on sports activities]. *Fizicheskoe vospitanie studentov tvorcheskikh spetsialnostey – Physical education of creative specialties students*, 4, 4-6. Kharkiv: KhKhPI [in Russian].

И. В. Матиешин

ПЕРФЕКЦИОНИЗМ И ТЕНДЕНЦИИ НЕВРОТИЗАЦИИ СПОРТСМЕНОВ

В статье представлен теоретико-эмпирический обзор проблемы проявления перфекционизма в профессиональной деятельности спортсменов. Теоретико-методологический анализ касается обоснования признаков перфекционизма в спортивной деятельности и конкретизации негативных вариантов перфекционистских тенденций в поведении спортсменов. Эмпирическое исследование посвящено констатации невротических характеристик спортсменов-перфекционистов и обобщению их эмоционально-поведенческих особенностей и разработке методических рекомендаций по психопрофилактическому сопровождению невротических тенденций перфекционизма в поведении спортсменов.

Ключевые слова: перфекционизм, невротизация, невротическая личность, спортсмен, спортивная деятельность.

I. V. Matiieshyn

PERFECTIONISM AND TENDENCIES OF ATHLETES' NEUROTIZATION

A theoretical and empirical review of the problem of perfectionism manifestation in professional activity of athletes is presented in the article. The theoretical and methodological analysis concerns specifying the features of perfectionism in sports activity and concretization of negative variants of perfectionist tendencies in the behavior of athletes. It is indicated that sports activity poses high demands on the skills in stressful conditions of competition and necessitates demonstration of a high level of training volitional qualities, accompanied by considerable physical and mental resources of an athlete. The empirical research is devoted to ascertaining neurotic characteristics of athletes-perfectionists and to generalization of their emotional and behavioral peculiarities. The research also includes the development of guidance on the psychic correction of neurotic perfectionist tendencies in athletes' behavior. The established empirical diagnostic session presented convincing results on the detection of perfectionist limits of psycho-traumatic neurotic experiences of a person and specification of the definition of the neurotic disorders emotional indicators of students-athletes. Such methods of psycho-preventive work with athletes as the reconstruction and the formation of a meaningful component of self-identification; training the assertiveness and the formation of emotional self-acceptance values; the activation and the formation of self-projection skills and skills to analyze complex situations are concretized. It was concluded that perfectionist formations are closely connected to the goals of one's life and activity, value orientations and perform functions of self-regulation, cognition and a person's attitude towards himself/herself; the need for self-understanding is determined by the necessity to perform activity in one's environment more precisely and properly and to interact with other people. Therefore, studying the relationship between perfectionism and neurotic tendencies in athletes' behavior is extremely important.

Keywords: perfectionism, neuroticism, neurotic personality, an athlete, sports activity.

Подано до редакції 11.07.14